

Eeva-Johanna Eloranta sd

Kirjallinen kysymys kieltenopetuksen edistämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Suomalaisten koululaisten kieltenopiskelu on vähentynyt ja yksipuolistunut voimakkaasti viime vuosikymmeninä. Yhä harvempi opiskelee peruskoulussa pakollisten englannin ja toisen kotimaisen kielen lisäksi kolmatta kieltä. Lisäksi valinnaisissa kieliopinnoissa valikoima vaihtelee vahvasti kuntien välillä ja on entistä suppeampaa varsinkin monissa pienissä kunnissa. Heikenevä ja suppeneva kielitaito on uhka yhä globalisoituvammassa maailmassa ja taloudessa. Pieneenä maana ja kielialueena kattava ja laaja kieliosaaminen on tärkeää maamme menestyksen kannalta. Kielten oppiminen on myös itsessään arvokasta ja auttaa avartamaan lasten ja nuorten maailmaa ja mahdollisuuksia.

Kieltenopiskelun vähentymisen lisäksi toinen huolestuttava kehityskulku on kieltenopiskelun ja kielivaihtoehtojen vahva alueellinen eriytyminen. Kunnilla on laaja päättävä valta mahdollistaa kieliohjelman hyvin erilaiset paikalliset toteutukset, mikä käytännössä aiheuttaa suurta epätasa-arvoa oppilaiden ja koulujen välillä. Nykyinen perusopetuksen kieliohjelma on alun perin vuodelta 1968. Alkujaan kaikille yhteinen toinen kotimainen kieli (B1) ja vieras kieli (A1) ovat edelleen ohjelman ydin, mutta 1990-luvulla lisättiin muun muassa vapaaehtoinen A2-kieli alakouluun ja valinnainen B2-kieli yläkouluun, joiden järjestämisvelvoitteet kuitenkin poistuivat myöhemmin.

Viime vuosien uudistuksissa on varhennettu kielten opetuksen aloitusta: B1-kieli siirtyi kuudennelle luokalle ja A1-kieli ensimmäiselle, tavoitteena monipuolistaa kielivalintoja. Uusin muutos on lisätunti B1-kieleen seitsemännellä luokalla syksystä 2024 alkaen. Jos haluamme vahvistaa taloudellista kilpailukykyämme, kansainvälistä osaamista ja yhteiskunnan kriisinkestävyttä, kieliohjelmaa on uudistettava nykyistä kunnianhimoisemmin. Kun lähes kaikki oppilaat opiskelevat englantia, yhdenkään muun ulkomaisen kielen opiskelijoiden osuus ei enää yllä edes kymmenen prosenttiin. Vuosiluokkien 7—9 oppilaista 8 % opiskeli saksaa, 6 % espanjaa ja 4 % ranskaa.

Nuorten Akatemian toteuttamassa kuulemisessa, jonka tulokset julkaistiin 15.11.2025, selvisi, että 3.—9.-luokkalaiset suhtautuvat kieltenopiskeluun pääosin myönteisesti ja ovat kiinnostuneita oppimaan useita kieliä. Motivaatiota lisäävät erityisesti kielitaidon hyödyllisyys nykyhetkessä ja tulevaisuudessa, uuden oppimisen ilo sekä kokemus omasta edistymisestä. Kielen opiskelun motivaatiossa on myös tärkeää, että opiskeltava vapaaehtoinen kieli on oppilaan itsensä, ei vanhempien, valitsema. Haasteina kielten oppimisessa nuoret näkivät kieltenopiskelun kuormittavuuden ja liian suppean kielivalikoiman monissa kouluissa. Koulu nähtiin tärkeimpänä paikkana oppia kieliä. Suosituimpia kieliä olivat englanti, espanja, saksa ja ranska, mutta kiinnostusta löy-

Kirjallinen kysymys KK 175/2025 vp

tyi myös esimerkiksi japanin, kiinan ja korean opiskeluun. Nuoret toivoivat enemmän suullisen kielitaidon harjoittelua sekä mahdollisuuksia pari- ja pienryhmätyöskentelyyn.

Meidän tulee taata yhdenvertaiset mahdollisuudet kieltenopiskeluun kaikille oppilaille. Pelkkä englannin ja toisen kotimaisen kielen opiskelu ei riitä, vaan perusopetuksessa tulisi tarjota mahdollisuus kolmen kielen opiskeluun. Tämä voidaan toteuttaa muun muassa kuntien kieltenopetuksen järjestämisvelvoitetta laajentamalla, esimerkiksi säätämällä A2- tai B2-kielen tarjoaminen pakolliseksi kaikille kunnille. Tämä mahdollistaisi oppilaiden valinnanvapauden, sekä kielen että aloitusajankohdan suhteen ja edistäisi alueellista tasa-arvoa. Tutkimusten mukaan järjestämisvelvoite on keskeinen tekijä kieltenopetuksen toteutuksessa, ja suurin osa kunnista tarjoaa jo nyt useampia kieliä.

Opetuksen järjestäjät ja päättäjät suhtautuvat kielimyönteisesti ja ovat valmiita tarjoamaan monipuolista kieltenopetusta. Oppilaat ovat motivoituneita, ja kieltenopettajat odottavat konkreettisia päätöksiä. Valinnaisuus koetaan motivoivaksi oppilaille, joten velvoitteiden lisääminen tulisi kohdistaa kuntiin, ei oppilaisiin. Näin voidaan taata, että kaikki nuoret Suomessa saavat tasavertaiset mahdollisuudet kieltenopiskeluun riippumatta asuinpaikastaan. Meidän tulee vahvistaa kansallista kielivariantoa ja varmistaa, että kieltenopetus ei ole vain harvojen etuoikeus, vaan jokaisen oppilaan oikeus.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo edistää kieltenopiskelua varmistaakseen kansallisen kielivaranannon vahvistumisen ja kieltenopiskelun yhdenvertaisuuden?

Helsingissä 23.5.2025

Eeva-Johanna Eloranta sd